

Nr 265.

Av herr **Kempe m. fl.**, *angående utredning om statsbidrag till inrättande av kommunala fritidshus.*

Frågan om ungdomens fritidssysselsättning och nöjesliv har i hög grad aktualiserats genom de senaste årens ungdomsdebatt. Bortsett från vissa kretsar, som från förment moraliska utgångspunkter och ofta med våldsamma överdrifter gått till attack mot ungdomens "ohämmade nöjeslystnad", har alltmer börjat erkännas, att det i själva verket är fattigt ställt beträffande ungdomens möjligheter att tillgodose ett legitimt behov av nöjen och förströelser och att samhället också på detta område har förpliktelser mot den uppväxande generationen.

Den sociala och tekniska utveckling, som ägt rum, har gjort ungdomen mera försigkommen, ökat dess anspråk och gett den ett större mått av fritid. Den ökade rationaliseringen, det mekaniska arbetets alltmer pressande natur ställer såväl fysiskt som psykiskt större krav på vår tids ungdom än på någon tidigare generation. Därmed ökas också behovet av avkoppling genom stimulerande fritidssysselsättning och förströelse. Å andra sidan ha emellertid varken privata eller samhälleliga åtgärder hållit jämn takt med utvecklingen i övrigt, då det gällt att utfylla ungdomens ökade fritid med ett sunt och tilltalande innehåll. I städer och tätbebyggda samhällen har visserligen det privatdrivna nöjeslivet, framför allt på filmens och dansens område, utvecklats i snabb takt. Landsbygdens ungdom däremot saknar på många håll de enklaste förströelseanordningar. I brist på annat söker man undkomma tristessen genom kortspel och dylikt. Det vore naivt att tro, att man genom förbud, såsom skett i många kommuner och som även förutsattes i förslaget till ny ordningsstadga, skulle kunna undgå företeelser av detta slag. Inte förbud och restriktioner utan positiva åtgärder för att skapa möjligheter till bättre fritidssysselsättning är vad som erfordras.

Den sanering av nöjeslivet, som på många håll anses önskvärd, kan likaledes endast åstadkommas genom positiva åtgärder från stat och kommun, i syfte att frikoppla nöjeslivet från enskilda profitintressen. Likaväl som det är samhällets skyldighet att tillse, att ungdomen erhåller goda utbildnings- och utkomstmöjligheter, bör såsom princip fastställas, att samhället också har plikt att tillgodose ungdomens rätt till fritidssysselsättning och nöjen.

De initiativ, som i detta avseende hittills tagits av statliga och kommunala myndigheter, äro synnerligen blygsamma. Förslag till positiva åtgärder för stöd åt ungdomens föreningsliv ha framlagts av ungdomsvårdskommittén. Kommunala initiativ av föredömligt slag ha tagits bl. a. i Stockholm genom den

kommunala utomhusdansen under sommaren och genom fritidssysselsättning i skolorna för yngre åldersgrupper. Utan att förringa dessa åtgärder och de förslag, som vänta på behandling, måste de dock betecknas såsom absolut otillräckliga. Fritidsproblemet för ungdomen är ännu i stort sett olöst.

De bestående ungdomsorganisationerna av olika slag äro, som också konstateras i ungdomsvårdskommitténs betänkande i denna fråga, av mycket stor betydelse, då det gäller att samla ungdom till frivilligt förenings- och studiearbete och ett sunt nöjes- och friluftsliv på självverksamhetens grund. Idrottsrörelsens stora betydelse för skapandet av en sund ungdom bör även i detta sammanhang understrykas. Kommittén har också ställt ett flertal goda förslag för statligt stöd åt ungdomens föreningsliv. Framför allt är det en angelägen uppgift att snarast lösa frågan om ändamålsenliga lokaler, som till rimliga priser kunna ställas till förfogande.

Den stora majoriteten av ungdomen står emellertid utanför varje som helst föreningsliv. Det är endast en mindre elit, vars hela fritid är upptagen av aktiv föreningsverksamhet av olika slag. Det stora fritidsproblemet gäller den föreningslösa ungdomen. För dess lösning äro speciella åtgärder nödvändiga och böra redan nu försöksvis kunna vidtagas utan att pågående utredning föregripes.

I detta syfte föreslå vi, att statliga och kommunala myndigheter i samverkan ta initiativ till byggande av speciella fritidshus, som med ändamålsenlig planering, inredning och utrustning kunna bli naturliga samlingspunkter för all ungdom, där den utan större formaliteter kan tillfredsställa olika fritidsintressen och där den kan vistas i känslan av att aldrig behöva vara sysslös eller ha tråkigt.

Dylika fritidshus, av helt ny typ, böra på en gång vara nöjes- och kulturcentra. Självklart böra de ge utrymme åt de nöjesformer, dansen och filmen, som i första hand tilltala ungdomen. De böra sålunda inrymma en större lokal, lämpligt inredd för att kunna användas som biograf att drivas i kommunal regi, som teater- och danssalong och som samlingslokal för större tillställningar. För föreningslivets vidkommande böra finnas lämpliga mötes- och studierum, träningsrum med scenanordningar för teateramatörer etc. Klubbrum för schack- och andra spel, lokaler för slöjd och olika slag av hobbies, med tillgång till verktyg och nödvändig materiel, lokaler för vissa inomhusidrotter, bordtennis o. dyl. böra finnas för fritt upplåtande åt var och en som önskar besöka dem. Konditoriserivering och — där denna fråga icke är tillfredsställande löst på annat sätt — bibliotek och läsrum böra även finnas.

Genom fritidshus av detta slag kan samtidigt organisationernas lokalfråga lösas. Därvid böra samlingslokaler kostnadsfritt upplåtas till ungdomsorganisationerna för studiesammanträden och enskilda möten, till vilka inträdes-

avgift ej tages. Scenanordningar, filmapparater, musikinstrument, idrottsredskap böra under sakkunnig ledning fritt få disponeras.

Kommunerna böra ha ansvaret för skötseln av dessa fritidshus. Det omedelbara handhavandet av dem bör lämpligast anförtros åt en person, som är väl förtrogen med ungdomsarbete och föreningsliv och som kan tjänstgöra som instruktör vid fritidssysselsättningens organisering. I övrigt bör förvaltningen av desamma organiseras i samråd med såväl ungdomsorganisationerna som den icke föreningsanslutna ungdomen och ordnas på så sätt, att ungdomens självansvar och eget initiativ på allt sätt stimuleras. Vid uppställandet av nödvändiga föreskrifter bör beaktas, att ungdomen i likhet med ungdomens föreningsliv för sin sunda utveckling är i behov av största mått av rörelsefrihet.

I anslutning till fritidshusen böra även åtgärder vidtagas för att bättre tillgodose behovet av idrottsplatser och lekplaner, varvid fria idrottsredskap av olika slag böra tillhandahållas i syfte att göra idrotten mera tillgänglig för ungdomens breda massor.

Dylika fritidshus, vilkas närmare utformning och omfattning givetvis får ske med beaktande av platsens storlek och behov, kunna icke blott för ungdomen, men även för äldre, bli värdefulla centra för att ge fritiden innehåll och mening.

Det bör bli de kommunala myndigheternas uppgift att taga de omedelbara initiativen till byggandet av fritidshus av det slag som här angetts. Då dylika initiativ ur det allmännas synpunkt måste anses värdefulla bör staten ge kommunerna stöd i form av lån och bidrag. Tomtmark bör gratis kunna upplåtas av kommunerna. En lösning av fritidsproblemet efter ovan angivna linjer, försöksvis anordnad på platser, där behoven av nöjen och förströelser äro dåligt tillgodosedda, kan ge goda praktiska erfarenheter för framtiden.

Med åberopande av vad ovan sagts föreslås,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag angående ekonomiskt stöd för i motionen angivna ändamål.

Stockholm i januari 1945.

Gösta Kempe.

Erik Jansson.

Gunnar Dahlgren.

Gunnar Adolfsson.

Helmer Holmberg.

Axel Nordström.